

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นายรวมพล พานิก

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติออบขาน (เตรียมการ) และหัวหน้าสถานีควบคุมไฟป่าออบขาน จังหวัดเชียงใหม่ มีหน้าที่รับผิดชอบ

ด้านอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่ ดำเนินการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติออบขาน บริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตามแนวทางระเบียบและแนวทางปฏิบัติของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในการอนุรักษ์ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ การบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองพื้นที่อนุรักษ์ให้คงอยู่ สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์และการจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติโดยรอบพื้นที่ระหว่างชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่ และประชาชนทั่วไป ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่จัดไว้ โดยมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นวิทยากรให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้กับนักเรียน นักศึกษา หน่วยงานราชการ

ด้านการควบคุมไฟป่า มีหน้าที่กำกับดูแลการป้องกันและควบคุมไฟป่าในพื้นที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามปฏิบัติงานตามแผนงานบูรณาการเชิงพื้นที่ป้องกันไฟป่า จัดทำแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี จัดทำแนวกันไฟ กำหนดพื้นที่บริหารจัดการเชื้อเพลิงแบบบูรณาการ ประสานแผนระดับผดดับไฟป่าร่วมกับฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ ส่งเสริมและสนับสนุน เผยแพร่ รมรงค์ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมไฟป่า รวบรวมข้อมูลและสถิติต่างๆที่เกี่ยวข้อง จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน สนับสนุนการปฏิบัติงานอื่นๆ ตามนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งด้าน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถประสบการณ์ และมีความชำนาญงานสูงมากในทั้งด้านวิชาการ การบริหารงาน และการบริหารบุคคล สามารถปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก และตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมาก ในงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาที่ยากมาก

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้และเป็นปกติธุระของราษฎรในพื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติออบขาน

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ – ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

- ๑) หลักการและนโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติ
- ๒) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๓) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙
- ๔) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๕) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์
- ๖) แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน
- ๗) ความรู้ด้านวนศาสตร์และวนศาสตร์ชุมชน
- ๘) ความรู้ด้านภูมิสารสนเทศ

๔.สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐและราษฎรที่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าเกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานซึ่งยังถือว่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติอยู่ จนนำไปสู่ความขัดแย้งและข้อพิพาทที่ยากจะแก้ไข จนทำให้พื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติหลายแห่งเกิดกระแสต่อต้านในพื้นที่ไม่ยอมให้ประกาศพื้นที่ป่าเป็นอุทยานแห่งชาติ ส่วนหนึ่งของความขัดแย้งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการบังคับใช้บทบัญญัติทางกฎหมายอย่างเข้มงวด ของบางอุทยานที่ประกาศแล้ว เนื่องด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติไม่อนุญาตให้ประชาชนเข้าไปครอบครองเป็นเจ้าของและทำประโยชน์บนพื้นที่ป่าไม้ของรัฐในขณะที่ราษฎรก็อ้างสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบต่างๆ ก่อนมีการประกาศพื้นที่ป่าไม้ประเภทต่างๆ กลายเป็นปัญหาสะสมมาอย่างยาวนาน เกิดเป็นอุปสรรคสำคัญในการปฏิบัติงานประกาศพื้นที่อนุรักษ์เพื่อคุ้มครองพื้นที่ต้นน้ำลำธาร สัตว์ป่าคุ้มครองและรักษาพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ส่งผลกระทบรวมถึงการเกิดไฟป่าในพื้นที่บริเวณที่ราษฎรใช้ประโยชน์เช่นการเก็บหาของป่า เห็ด หน่อไม้ บริเวณเหล่านี้จะมีไฟป่าขึ้นทุกปี ถึงแม้ว่าทางเจ้าหน้าที่จะเผาระวังพื้นที่ไว้ก็ตาม แต่ด้วยขนาดพื้นที่ป่าที่มีขนาดใหญ่ ประกอบกับกำลังเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอ ทำให้มีการลักลอบเผาป่าบริเวณที่เก็บหาของป่า และยังลามเข้าสู่ป่าธรรมชาติบริเวณอื่น ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างป่าและสัตว์ป่าในพื้นที่อุทยาน ต่อมา มีการนำแนวคิด “คนอยู่ร่วมกับป่า” การส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับสิทธิชุมชนในการทำกินในพื้นที่ป่าไม้ และมีการผลักดันให้เป็นนโยบายป่าไม้แห่งชาติที่หน่วยงานด้านป่าไม้ต้องแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายว่าจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนได้โดยให้คนอยู่กับป่าภายใต้กรอบกติกาการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดความสมดุลยั่งยืน ประกอบกับปัจจุบันมีการดำเนินการปรับเปลี่ยนกฎหมายด้านป่าไม้บางฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้น ให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินและการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของราษฎรในพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (หรือ คทช.)

เพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ คณะกรรมการฯ ได้เห็นชอบกรอบมาตรการแก้ไขปัญหการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) แล้ว ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการป่าไม้ทั่วประเทศ จึงได้ให้ทุกหน่วยงานในกำกับดูแลนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมภายใต้แนวคิดคนอยู่ร่วมกับป่า และรัฐสามารถบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างเหมาะสม โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งรัฐ เอกชน ท้องถิ่น และประชาชนในกระบวนการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

อุทยานแห่งชาติออบขาน (เตรียมการ) ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ครอบคลุมท้องที่อำเภอหางดง ตำบลน้ำแพร่ ตำบลบ้านปาง อำเภอสะเมิง ตำบลแม่สาบ ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอแม่วาง ตำบลตอนเปา ตำบลบ้านกาด ตำบลแม่วิน ตำบลทุ่งปี และอำเภอสันป่าตอง ตำบลน้ำบ่อหลวงเริ่มสำรวจจัดตั้งอุทยานแห่งชาติออบขาน เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๒ เนื้อที่ ๓๔๑,๘๗๕ ไร่ แต่ได้รับการร้องเรียนจากราษฎรในพื้นที่เรื่อยมา มีการตรวจสอบพื้นที่ตามข้อร้องเรียน และปรับแก้แนวเขตและกันพื้นที่ในส่วนที่ทับซ้อนกับชุมชนและที่ทำกินเรื่อยมา โดยมีการปรับแก้ครั้งที่ ๑ จากส่วนรังวัดแนวเขตที่ดินป่าไม้ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเนื้อที่คงเหลือ ๑๔๗,๙๘๖ ไร่ และมีการปรับแก้ครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๕ มีเนื้อที่คงเหลือ ๑๔๒,๖๗๘.๔๒ ไร่ และมีการปรับแก้ครั้งที่ ๓ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื้อที่คงเหลือ ๑๔๑,๗๕๖.๒๖ ไร่ หรือ ประมาณ ๒๒๖.๘๑ ตารางกิโลเมตร แต่ยังมีข้อพิพาทของพื้นที่กับชุมชนบ้านแม่ลานคำ บ้านป่าคา ซึ่งเรียกร้องพื้นที่ ๒๔,๕๐๐ ไร่ ไม่ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ออบขานปัญหาจากอดีตจนถึงปัจจุบันเนื่องจากมีชุมชนตั้งถิ่นฐานกระจายตัวอยู่หลายแห่งในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ด้วยเหตุนี้ราษฎรจึงมีความต้องการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่ดินทำกินและต้องการพื้นที่ป่าชุมชนเป็นจำนวนมาก โดยมีกลุ่ม NGO ให้การสนับสนุนชุมชนเหล่านี้ให้คัดค้านการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติไม่ให้ความร่วมมือในการรังวัดแนวเขตทำให้อุทยานแห่งชาติออบขานไม่สามารถประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติได้จนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้พื้นที่เตรียมประกาศได้ทำให้พื้นที่อุทยานลดลงมาเรื่อย ๆ

ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติออบขานมีการใช้ประโยชน์ที่ดิน แบ่งเป็น

๑) พื้นที่ป่าไม้สมบูรณ์ จำนวน ๑๓๗,๔๒๔.๒๒ ไร่ ประกอบด้วย

- ป่าผสมผลัดใบ	๘๘,๘๙๕.๔๗	ไร่
- ป่าเต็งรัง	๒๒,๔๙๗.๕๐	ไร่
- ป่าดิบแล้ง	๒๐,๖๖๒.๕๐	ไร่
- ป่าดิบเขา	๔,๙๑๘.๗๕	ไร่
- ป่าสนเขา	๔๕๐	ไร่

๒) พื้นที่ใช้ประโยชน์ จำนวน ๔,๓๓๒.๐๔ ไร่ ประกอบด้วย

- พื้นที่อุทยานแห่งชาติใช้ประโยชน์	๔,๑๗๘	ไร่
- หน่วยงานอื่นขอใช้ประโยชน์	๑๕๔.๐๔	ไร่

๔.๑ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่พื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติ

๒) เพื่อสำรวจการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน

๓) เพื่อวางแผนจัดทำพื้นที่บริหารจัดการเชื้อเพลิงที่จำเป็น

๔) เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนสู่การจัดทำแผนเบื้องต้นการจัดการพื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติแบบมีส่วนร่วม

๔.๒ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ทราบปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่พื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติ
- ๒) มีฐานข้อมูลการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ของชุมชน
- ๓) แนวทางในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานอื่นได้
- ๔) สร้างภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหของชุมชนและสร้างความเข้าใจเรื่องการเก็บหาของป่าเพื่อยังชีพโดยเป็นปกติธรร
- ๕) มีการกำหนดแผนในการบริหารจัดการเชื้อเพลิงแบบไฟจำเป็น บริเวณที่ราษฎรใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ และแก้ปัญหาด้านไฟฟ้าในพื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติอบขานได้
- ๖) แนวทางแก้ไขปัญหการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน สู่การจัดทำแผนเบื้องต้นการจัดการพื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติแบบมีส่วนร่วม

๔.๓ ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่: พื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติอบขานและหมู่บ้านโดยรอบ

ขอบเขตด้านเวลา : ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ – ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

๔.๔ การตรวจเอกสารและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาดำเนินการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการทั้งแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๑) หลักการและนโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติ
- ๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติ
- ๓) กฎหมายที่เกี่ยวข้องป่าสงวนแห่งชาติ
- ๔) กฎหมายที่เกี่ยวข้องป่าไม้
- ๕) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์
- ๖) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง
- ๗) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๘) แนวคิดด้านการจัดการไฟฟ้า

๔.๕ เครื่องมือที่ใช้การศึกษา

- ๑) เครื่องมือระบุตำแหน่งบนผิวโลก (GPS)
- ๒) เครื่องคอมพิวเตอร์
- ๓) โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์
- ๔) โปรแกรมอื่นๆ
- ๕) วัสดุอุปกรณ์ในการสำรวจข้อมูลชุมชน

๔.๖ ขั้นตอนในการดำเนินงาน

๔.๖.๑ การเตรียมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาดำเนินการเตรียมข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมของชุมชนและรูปแบบการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ทดแทนได้ในพื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติออบขาน

๒) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- ข้อมูลแนวเขตเตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติออบขาน
- ข้อมูลแนวเขตการปกครองระดับหมู่บ้าน
- ข้อมูลการจำแนกชนิดป่าในพื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติ
- ข้อมูลการเกิดจุดความร้อนย้อนหลัง ๓ ปี
- ข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศออร์โธรี ปี พ.ศ. ๒๕๔๕
- ข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗
- ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมจาก Google Earth

๔.๖.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลสภาพปัญหาของชุมชนจากผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่พื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติออบขาน สภาพทั่วไปของชุมชน การตั้งถิ่นฐาน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ด้วยการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม โดยเข้าไปร่วมการประชุม หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อสังเกตพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมหรือความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมชี้แจงทำความเข้าใจให้กับชุมชนในพื้นที่เกี่ยวกับแนวทางการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ของราษฎรโดยเป็นปกติธรร

๒) รวบรวมข้อมูลด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์

- รวบรวมข้อมูลจุดความร้อน ในพื้นที่เตรียมการประกาศอุทยาน ย้อนหลัง ๓ ปี โดยมีข้อมูลด้านพิกัด วันที่ และเวลาที่เกิดจุดความร้อน ในพื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติออบขาน
- รวบรวมข้อมูลการลาดตระเวนเชิงคุณภาพในพื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติออบขานย้อนหลัง ๒ ปี ประกอบด้วยเส้นทางการเดินลาดตระเวน การกระจายตัวของสัตว์ป่า ปัจจัยคุกคาม ปัจจัยนิเวศ

- สำรวจข้อมูลแนวเขตปกครองระดับหมู่บ้านโดยรอบพื้นที่เตรียมการอุทยานแห่งชาติออบขาน เนื่องจากข้อมูลภูมิศาสตร์แนวเขตการปกครองในระดับหมู่บ้าน ไม่มีหน่วยงานใดจัดทำไว้ จึงจำเป็นต้องสำรวจและเดินแนวโดยการเข้าหาแนวร่วม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเดินสำรวจและชี้แนวเขตการปกครองของหมู่บ้าน การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้

๓) สำรวจและรวบรวมข้อมูลการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ของราษฎร

๔) จัดเวทีนำเสนอข้อมูลจากการสำรวจ พร้อมรับฟังปัญหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยเป็นปกติธรรในสถานการณ์ปัจจุบัน

๕) ร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลผ่านการรับฟังปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาแบบมีส่วนร่วม

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

- ๕.๑ ทราบข้อมูลการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ของชุมชน
- ๕.๒ ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในระหว่างชุมชนและเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ
- ๕.๓ เกิดภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ได้แก่ ส่วนราชการ องค์กรปกครองท้องถิ่น สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงองค์กรภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และสถาบันการศึกษา เป็นต้น
- ๕.๔ วางแผนในการบริหารจัดการเชื้อเพลิงแบบไฟจำเป็น บริเวณที่ราษฎรใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้
- ๕.๕ ทำแผนเบื้องต้นการจัดการพื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติออบขาน โดยการมีส่วนร่วม

๖. การนำไปใช้ประโยชน์

- ๖.๑ ใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบการบุกรุกขยายพื้นที่
- ๖.๒ ส่งเสริมให้ชุมชนปลูกเสริมไม้ป่าและทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ในพื้นที่ทำกินเพื่อลดการพึ่งพิงการเก็บหาจากป่าธรรมชาติ
- ๖.๓ สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนและเจ้าหน้าที่พื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติ
- ๖.๔ ใช้ประกอบการวางแผนบูรณาการในเรื่องการจัดการไฟป่าในพื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติ
- ๖.๕ ใช้ประกอบการจัดทำแผนเบื้องต้นการจัดการพื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติแบบมีส่วนร่วม

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

- ๗.๑ กฎหมายลำดับรองและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองที่ดินของราษฎรในเขตป่าและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ ยังไม่ประกาศใช้ทำให้ราษฎรยังไม่มั่นใจในแนวทางปฏิบัติที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
- ๗.๒ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๒ เป็นกฎหมายใหม่ ซึ่งกำหนดให้อุทยานแห่งชาติที่ประกาศก่อนที่กฎหมายนี้จะบังคับใช้ กำหนดพื้นที่ที่ราษฎรใช้ประโยชน์จากการดำรงชีพโดยปกติธุระไว้ในมาตรา ๖๕ แต่ไม่ได้เขียนถึงอุทยานแห่งชาติที่ยังไม่ได้ประกาศ ทำให้ราษฎรมีความกังวลว่าเมื่อพื้นที่เตรียมการได้ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแล้ว แต่ประกาศหลัง พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๒ บังคับใช้ การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อดำรงชีพอย่างเป็นปกติ จะสามารถทำได้หรือไม่ ความไม่ชัดเจนในเรื่องนี้ทำให้เกิดกระแสต่อต้านการประกาศอุทยานแห่งชาติ กลับมาดังอีกครั้ง และไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานต่างๆ

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

ราษฎร บางชุมชน ยังคงมีทัศนคติเชิงลบกับนโยบายการจัดการป่าไม้ของภาครัฐอย่างรุนแรง และมีเครือข่าย กระบวนการเพื่อสังคมที่เป็นธรรม p-move ให้การสนับสนุน ในการที่จะคัดค้านและไม่ร่วมมือในทุกกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่พื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติออบขานจัดขึ้นแม้กระทั่งในเรื่องของการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ หน่วยงานภาครัฐต้องเข้าถึงชุมชน พยายามทำความเข้าใจปัญหาของราษฎร และมานะพยายามสร้างความเข้าใจในเจตนารมณ์ของกฎหมายและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้พี่น้องราษฎรอย่างต่อเนื่อง

๙.๒ แสวงหาเครือข่ายเพื่อบูรณาการแก้ไขปัญหาของราษฎรให้รอบด้านภายใต้ข้อจำกัดที่น้อยที่สุด

๙.๓ กำหนดแนวทางที่ชัดเจนในเรื่องการใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อการดำรงชีพโดยปกติฐานะของอุทยานแห่งชาติ ที่ประกาศหลัง พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๒ บังคับใช้

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

-ไม่มี-

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

(๑) สัดส่วนของผลงาน %
(๒) สัดส่วนของผลงาน %
(๓) สัดส่วนของผลงาน %

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ขอประเมิน

(นายรวมพล พานิก)

วันที่ ๑๖ / มกราคม / ๒๕๖๗

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑) -	-
(๒) -	-
(๓) -	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
(นายฤชฎา แกร์จุฑา,
(ตำแหน่ง) นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ
วันที่ 11.7 ๒๕๖7
(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)
(นายกริชสยาม คงสตรี)
(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖
วันที่ ๑๗ ๕.ค. ๒๕๖๗

(ผู้อำนวยการกอง/สำนักขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีการรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A๔

**แบบการเสนอข้อเสนอนโยบายการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)**

๑. เรื่อง การคำนวณพื้นที่เผาไหม้ในพื้นที่อนุรักษ์ เขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (เชียงใหม่) เพื่อวางแผนยุทธการจัดการไฟป่าแบบบูรณาการเชิงพื้นที่

๒. หลักการและเหตุผล

ไฟป่าถือเป็นภัยธรรมชาติรุนแรง เมื่อไฟป่าเกิดขึ้นสามารถจะขยายตัวและลุกลามไปได้อย่างรวดเร็ว กลายเป็นแนวของไฟรุนแรงซึ่งมีอุณหภูมิสูงมาก และยากต่อการควบคุมให้จำกัดวงแคบลงหรือทำให้ลดระดับความรุนแรงของไฟลงไปได้ในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งปัจจุบันสถานการณ์ไฟป่ามีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สังคมพืช ดิน น้ำ สัตว์ป่า และสิ่งมีชีวิตเล็กๆในป่า ตลอดจนชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งยังก่อให้เกิดวิกฤตมลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยเฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนของทุกปีจะเกิดวิกฤตไฟป่าและหมอกควันซึ่งเป็นช่วงที่มีความกดอากาศสูงแผ่ปกคลุมพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ทำให้อุณหภูมิผกผันตามระยะเวลาความสูงชนิดหนึ่งเกิดจากการจมตัวและการอัดตัวของอากาศชั้นบนเกิดความร้อนขึ้น ทำให้อากาศบริเวณนั้นเป็นชั้นปิดกั้น หรือกักเก็บอนุภาคต่างๆที่ฟุ้งกระจายจากพื้นโลก ส่งผลให้ปริมาณฝุ่นละอองไม่สามารถลอยขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศที่สูงและไม่สามารถแพร่กระจายออกไปได้ จึงเกิดการสะสมของฝุ่นละอองเกิดสภาพมีหมอกควันปกคลุม

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (เชียงใหม่) มีพื้นที่อนุรักษ์ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน เช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก อุทยานแห่งชาติแม่งาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเชียงดาว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย (ดอยม่อนจอง) ในช่วงฤดูแล้งการเกิดจุดความร้อนในพื้นที่อนุรักษ์ ส่งผลต่อคุณภาพอากาศ ซึ่งมีจุดวัดค่าอากาศที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและรายงานแบบเรียลไทม์ ทำให้ประชาชนทั้งภายในและต่างประเทศตื่นกลัวและการท่องเที่ยวของจังหวัดทางภาคเหนือลดลงอย่างมาก กระทบต่อรายได้ในทุกภาคส่วน ทั้งทางร่างกายและทางเศรษฐกิจ จังหวัดเชียงใหม่มีความมุ่งมั่นที่จะจัดการเรื่องนี้อย่างจริงจัง และได้ให้ภาคประชาอาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยแบ่งพื้นที่ป่าออกเป็น ๗ กลุ่มป่า เพื่อบูรณาการทุกภาคส่วน ราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น เอกชน จัดทำแผนป้องกันไฟป่าในกลุ่มป่านั้นๆ

ไม่ว่าสาเหตุของการเกิดไฟป่าจะด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของกิจกรรมมนุษย์ก็ตาม มาตรการป้องกันไฟป่าเป็นงานที่ซับซ้อน และต้องการข้อมูลประกอบการตัดสินใจหลายประการ หากปราศจากข้อมูลสนับสนุนที่ครบถ้วน อาจทำให้การวางแผนขาดประสิทธิภาพได้ จึงมีแนวคิดวิธีการพัฒนาด้านการวางแผนการป้องกันไฟป่าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศวิเคราะห์พื้นที่เผาไหม้ในพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการ การจัดกำลังพลนำไปสู่การควบคุมไฟป่าต่อไป

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ไฟป่า (Forest fire) หมายถึง ไฟที่เผาไหม้เชื้อเพลิงตามธรรมชาติในป่า หรือทุ่งหญ้า หรือไร่ร้าง หรือในสวนป่าแล้วลุกลามอย่างอิสระปราศจากการควบคุมโดยเชื้อเพลิงที่ถูกเผาไหม้ ได้แก่ อินทรียวตฤที่

กำลังย่อยสลาย ซากพืชที่ร่วงหล่น หญ้า กิ่งไม้แห้ง ท่อนไม้ ตอไม้ ไม้พุ่ม และไม้ยืนต้นบางส่วน โดยไฟป่าสามารถจำแนกเป็น ๓ ชนิด ตามลักษณะเชื้อเพลิงที่ถูกเผาไหม้ คือ ไฟใต้ดิน ไฟผิวดิน และไฟเรือนยอด

ซึ่งเป็นที่ทราบดีว่าสาเหตุของการเกิดไฟป่าในพื้นที่อนุรักษ์ทางภาคเหนือ เกิดจากฝีมือของมนุษย์ซึ่งถ้าเป็นการเผาไร่แล้วลามเข้าพื้นที่อนุรักษ์ก็ยังคงพอหาตัวผู้กระทำผิดมารับผิดชอบได้ แต่การเกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าไม่สามารถหาตัวผู้กระทำผิดได้เลย เนื่องจากสภาพพื้นที่ป่ามีบริเวณกว้างมาก ประกอบกับผู้เผาป่าจะเป็นผู้ที่ชำนาญการเดินป่า การใช้ชีวิตในป่า เราจึงจำเป็นที่จะต้องมากำหนดพื้นที่บริหารจัดการเชื้อเพลิงที่จำเป็นจริง ๆ คือ ๑. ที่ชุมชนต้องการเพราะเป็นพื้นที่หาของป่า ๒. พื้นที่ไหม้ซ้ำซาก เพื่อที่จะนำกำลังที่เหลือไปคุ้มครองพื้นที่ที่สำคัญที่เหลืออยู่ ซึ่งการจะกำหนดพื้นที่เหล่านี้ จำเป็นที่จะต้องใช้อุปกรณ์วัดอุณหภูมิและความชื้นที่โดรนเผาไหม้ในอดีต ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศได้พัฒนาไปมาก ทำให้สามารถใช้อุปกรณ์ในการวิเคราะห์หาพื้นที่เผาไหม้ได้ง่ายขึ้น

เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ หมายถึง การบูรณาการความรู้โดยใช้เทคโนโลยีที่เรียกว่า ๓S อันได้แก่ การรับรู้จากระยะไกล (Remote Sensing : RS) ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) และระบบดาวเทียมนำทางโลก (Global Navigation Satellite System : GNSS) เพื่อประยุกต์ใช้งานในด้านต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่วิทยาการด้านการรับรู้จากระยะไกลซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่สำคัญในการศึกษาองค์ประกอบต่างๆ บนพื้นโลกและในชั้นบรรยากาศ เพื่อศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้โดยการเลือกใช้ข้อมูลจากดาวเทียมที่มีความละเอียดของภาพและประเภทของดาวเทียมหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้ในแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ข้อมูลจากการสำรวจจากระยะไกลเป็นข้อมูลที่ได้ออย่างรวดเร็ว สามารถตอบสนองความต้องการได้ทันทีสำหรับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ สามารถจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลและประยุกต์ใช้ในการวางแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ระบบดาวเทียมนำทางโลกสามารถนำมาใช้กำหนดตำแหน่งเชิงพื้นที่ และติดตามการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งของได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศจึงเป็นวิทยาการที่สำคัญที่หลายหน่วยงานได้นำมาพัฒนาประเทศในหลากหลายด้าน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกษตร ผังเมือง การจราจรและการขนส่ง ความมั่นคงทางการทหาร ภัยธรรมชาติ และการค้าเชิงธุรกิจผลการวิเคราะห์ด้วยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศสามารถนำมาประกอบการวางแผนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

พื้นที่อนุรักษ์ หมายถึง พื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชที่ได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง กฎหมาย และระเบียบของทางราชการ

จากแนวคิดและข้อเสนอที่จะนำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาใช้ในการคำนวณพื้นที่เผาไหม้ในพื้นที่อนุรักษ์ เขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (เชียงใหม่) โดยใช้วิธีการประมวลผลจากค่าการสะท้อนแสงคุณสมบัติของแบน (Band) และวิธีการแปลด้วยสายตา (Visual Interpretation) จากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat ๘,๙ และภาพถ่ายดาวเทียม Sentinel-๒ ในช่วงฤดูกาลของไฟป่าตั้งแต่เดือนมกราคมไปจนถึงเดือนเมษายน นำผลแปลมาคำนวณพื้นที่เผาไหม้ และแสดงออกมาในรูปแบบข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial data) นำไปใช้การวิเคราะห์ทิศทาง พฤติกรรม การเกิดซ้ำของไฟป่า เพื่อใช้ในการวางแผน และการควบคุมไฟป่าที่จะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่อนุรักษ์รวมถึงการสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ เพื่อให้ทราบถึงค่าสถิติ ปริมาณและการเปรียบเทียบข้อมูลของการเกิดพื้นที่เผาไหม้ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (เชียงใหม่) โดยละเอียด

๔.๒ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะ พุทธิกรรม และตำแหน่งเชิงพื้นที่ของการเกิดพื้นที่เผาไหม้ในพื้นที่อนุรักษ์ เขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (เชียงใหม่)

๔.๓ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการวางกลยุทธ์ แผนการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมไฟป่า สำหรับพื้นที่อนุรักษ์ กำหนดตรวจ/จุดสกัด กำหนดจุดเฝ้าระวัง เขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (เชียงใหม่) ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด

๔.๔ เพื่อสามารถกำหนดพื้นที่บริหารจัดการเชื้อเพลิง(ไฟที่จำเป็น) เช่นพื้นที่หาของป่า พื้นที่ไฟไหม้ซ้ำซากโดยมีท้องที่ ท้องถิ่น เข้าร่วมพิจารณาในแต่ละพื้นที่

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๕.๑ ทราบข้อมูลพื้นที่เผาไหม้ในพื้นที่อนุรักษ์ เขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (เชียงใหม่) จากการคำนวณโดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ เพื่อใช้จัดทำแผนบริหารจัดการพื้นที่ในด้านการป้องกันไฟป่าและควบคุมไฟป่าอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒ แสดงการเปรียบเทียบ ค่าสถิติ ปริมาณ ของข้อมูลพื้นที่เผาไหม้ เพื่อประเมินศักยภาพของการบริหารจัดการในพื้นที่

๕.๓ มีแผนที่พื้นที่เผาไหม้ในพื้นที่อนุรักษ์ เขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (เชียงใหม่) เพื่อการวางแผน และการควบคุมไฟป่า

๕.๔ มีทำแผนที่พื้นที่บริหารจัดการเชื้อเพลิง(ไฟจำเป็น)

(ลงชื่อ)

(นายรวมพล พานิก)

วันที่ ๑๖ / มกราคม / ๒๕๖๗

ผู้ขอประเมิน